

«ΛΟΙΠΟΝ ΕΧΟΥΜΕ ΠΟΛΕΜΟ» «Alors c' est la Guerre»

Ιωάννα Φωκά-Μεταξά

26 Οκτώβριος 2019 · 1 λεπτά ανάγνωσης ·

Κοινοποιήθηκε στους εξής: Δημόσια

Η ομιλία αυτή εκφωνήθηκε από την κα Ιωάννα Φωκά Μεταξά την 20η Οκτωβρίου 2019* και αναφέρεται μόνο σε αρχειακό υλικό.

Σεβασμιότατε, Αξιότιμα μέλη του Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών Νομού Εύβοιας, αγαπητοί Φίλοι. Ας μείνει παρακαταθήκη στους αιώνες η Δόξα των ημερών εκείνων και η ιστορική μνήμη της 28ης Οκτωβρίου. Κυρίως ο ηρωισμός των Ελλήνων και η ανένδοτη επιθυμία τους να διατηρήσουν την Ελευθερία τους και την ανεξαρτησία της πατρίδος μας.

Δεν είναι σύμπτωση ότι στο διάγγελμά του ο Ιωάννης Μεταξάς την ημέρα της 28ης Οκτωβρίου 1940, απευθυνόμενος προς τον Ελληνικό Λαό, επανέλαβε τα λόγια του Θεμιστοκλή, το «**Νυν Υπέρ Πάντων ο Αγών**», οδηγώντας τους μαχητές στην Ναυμαχία της Σαλαμίνας, πριν 2.500 χρόνια. Η επανάληψη του μηνύματος αυτού από τον Μεταξά φανέρωνε ακριβώς το μέγεθος της ολοκληρωτικής απειλής και ο αγώνας το 1940 ήταν και πάλι υπέρ βωμών και εστιών.

Αλλά ας ζήσουμε με το νου μας τις ημέρες εκείνες και τα τραγικά γεγονότα όπως εξελίχθηκαν σε επίπεδο ηγεσίας, μέσα από αρχειακές πηγές και τα απομνημονεύματα αυτών που τα έζησαν.

*Ο πρέσβης της Ιταλίας **Εμμανουέλε Γκράτσι**, έγραψε 4 χρόνια αργότερα ένα βιβλίο με τίτλο «**Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ**» θέλοντας να ξεπλύνει την ντροπή του σε όσα είχε και εκείνος συμπράξει λόγω του αξιώματός του. Στο βιβλίο αυτό αναφέρεται σε όλες τις συναντήσεις που είχε με τον Πρωθυπουργό από τον Απρίλιο του 1939. Για την παράδοση του τελεσιγράφου της 28ης Οκτωβρίου γράφει μεταξύ άλλων τα εξής: «*Ήταν μεσάνυχτα περασμένα 10 περίπου λεπτά πριν από τις τρεις όταν ο Στρατιωτικός ακόλουθος, ο διερμηνέας και εγώ, φτάσαμε στην καγκελόπορτα της μικρής βίλλας, όπου έμενε ο Πρωθυπουργός. Ο Μεταξάς ήταν σχεδόν 70 ετών, ήταν καταβεβλημένος από υπερβολική εργασία και ευθύνες, ήταν παχύς και είχε ήδη λεχθή το καλοκαίρι ότι είχε υποστεί ένα ελαφρό εγκεφαλικό επεισόδιο. Έπρεπε να ξυπνήσω στην καρδιά της νύχτας ένα άνθρωπο σε αυτήν την κατάσταση υγείας για να του εγχειρήσω ένα έγγραφο που εσήμαινε συγχρόνως την αποτυχία της όλης του πολιτικής και τον πόλεμο μιάς μικρής χώρας και μιάς μεγάλης*

δύναμης. Ο στρατιωτικός Ακόλουθος έτρεφε ακόμα κάποια ελπίδα ότι ο φόβος της Ιταλίας θα έκανε την Ελλάδα να υποχωρήσει. Όχι όμως εγώ».

(Γιατί ήδη από την άνοιξη του 1939 ο Μεταξάς του είχε ανακοινώσει ότι σε περίπτωση προσβολής του Εθνικού Εδάφους της Ελλάδος έχει την απόφαση να αντισταθεί μέχρις εσχάτων σε κάθε επιβουλή).

«Οι οδηγίες του Υπουργείου, δεν προέβλεπαν την περίπτωση να βρεθώ στις 3 το πρωί στο σπίτι του Μεταξά με τον Πρωθυπουργό της Ελλάδος ψυχοραγούντα μέσα στα χέρια μου...

Την καθορισμένη ώρα 10 περίπου λεπτά πριν από τις τρεις τα χαράματα, ο Ο κόμης ντε Σάντο είπε στον φρουρό να ειδοποιήσει τον Πρωθυπουργό, ότι ο Πρέσβυς της Ιταλίας επιθυμούσε να γίνει δεκτός για μία άκρως επείγουσα ανακοίνωση. Ο φρουρός άρχισε να κτυπά ένα ηλεκτρικό κουδούνι που επικοινωνούσε με το εσωτερικό του σπιτιού, αλλά το υπηρετικό προσωπικό κοιμόταν. Περιμέναμε για μερικά ατελείωτα λεπτά μπροστά στην Καγκελλόπορτα. Επιτέλους το κουδούνισμα ξύπνησε τον ίδιο τον Μεταξά, ο οποίος έκανε την εμφάνισή του σε μία μικρή πόρτα υπηρεσίας και αναγνωρίζοντάς με διέταξε τον φρουρό να με αφήσει να περάσω. Οι δύο συνοδοί μου έμειναν στον δρόμο περιμένοντάς με έξω από την καγκελλόπορτα. Ο Μεταξάς φορούσε μία σκούρα μάλλινη ρόμπα από τον γιακά της οποίας φαινόταν ένα μετριότατο βαμβακερό νυκτικό. Μου έσφιξε το χέρι με έβαλε μέσα και με άφησε να περάσω σε ένα μικρό σαλόνι. Μόλις καθήσαμε του είπα ότι η κυβέρνησή μου μου είχε αναθέσει να του κάμω μία άκρως επείγουσα ανακοίνωση και χωρίς άλλα λόγια του έδωσα το κείμενο.

Ο Μεταξάς άρχισε να το διαβάζει. Τα χέρια που κρατούσαν το χαρτί έτρεμαν ελαφρά και μέσα από τα γυαλιά έβλεπα τα μάτια του να βουρκώνουν, όπως συνήθιζε όταν ήταν συγκινημένος. Όταν τελείωσε μου είπε με λυπημένη φωνή αλλά σταθερή

Alors c' est la Guerre, Δοιπόν έχουμε Πόλεμο.

Του απήντησα ότι δεν ήταν διόλου έτσι κατ' ανάγκη και ότι μάλλον η Ιταλική Κυβέρνηση ήλπιζε ότι η Ελληνική Κυβέρνηση θα edέχετο τα αιτήματά της και θα άφηνε να περάσουν ελεύθερα τα Ιταλικά στρατεύματα τα οποία θα άρχιζαν τις μετακινήσεις τους την δην πρωινήν.

Ο Μεταξάς με ρώτησε τότε πως μπορούσα να σκεφτώ ότι ακόμα και αν είχε την πρόθεση να ενδώσει θα του ήταν δυνατόν μέσα σε τρεις ώρες να λάβει τις διαταγές του βασιλέως και να δώσει τις απαραίτητες οδηγίες.

Χωρίς καμμία πεποίθηση από απλή ευσυνειδησία αρπαζόμενος από την τελευταία ελπίδα όπως ο ναυαγός πιάνεται ακόμα και από ένα σανιδάκι, του απήντησα ότι αυτό δεν ήταν καθόλου αδύνατον....

Με ρώτησε τότε αν μπορούσα να καθορίσω ποιά στρατηγικά σημεία εντός του Ελληνικού εδάφους ήταν αυτά που η Ιταλική Κυβέρνηση θα ήθελε να καταλάβει. Φυσικά αναγκάστηκα να απαντήσω ότι δεν είχα την παραμικρή ιδέα.

Ο Μεταξάς απήντησε: «**Vous voyez bien que c' est impossible**». Βλέπετε καθαρά ότι είναι αδύνατον. Η ευθύνη του πολέμου αυτού βαρύνει αποκλειστικά την Ιταλική Κυβέρνηση. Η κυβερνησή σας ήξερε ότι η Ελλάδα το μόνο που επιθυμούσε ήταν να παραμείνει ουδέτερα αλλά ότι ήμεθα αποφασισμένοι να υπερασπιστούμε το Εθνικό Έδαφος εναντίον οιουδήποτε».

(Ο Γκράτσι επέμεινε με διάφορα άλλα επιχειρήματα και ότι θα περίμενε ως τις έξη το πρωί στην πρεσβεία την απάντηση. Ο Μεταξάς δεν απήντησε. Σηκώθηκε και τον συνόδευσε στην έξοδο του σπιτιού).

«Όταν έφτασε στο κατώφλι είπε: Είστε πιο δυνατοί **«Vous etes les plus forts»**. Χωρίς να αναπτύξει περισσότερο την σκέψη του, με φωνή αυτή τη φορά, βαθειά αλλοιωμένη. Με την σειρά μου δεν ήξερα τι να απαντήσω στα λόγια αυτά και στην βαθειά λύπη που τα δονούσε. Αν στην μακράν σταδιοδρομία μου στην υπηρεσία του κράτους εμίσησα το δικό μου επάγγελμα ήταν αυτή η στιγμή κατά την οποία το καθήκον του αξιώματός μου μου φάνηκε σταυρός όχι μόνον θλιβερός, αλλά και ταπεινωτικός. Η στιγμή κατά την οποία άκουσα εκείνα τα αποκαρδιωμένα λόγια που πρόφερε ο Πρεσβύτες εκείνος, που είχε καταναλώσει ολόκληρη την ζωή του αγωνιζόμενος και υποφέροντας για την Πατρίδα του και τους βασιλείς του, και που κατά την υπερτάτη εκείνη στιγμή, προτιμούσε να διαλέξει τον δρόμο της θυσίας και όχι τον δρόμο της ατιμώσεως. Υποκλίθηκα μπροστά του με τον βαθύτερο σεβασμό και βγήκα από το σπίτι».

Μόλις έκλεισε η πόρτα ο Μεταξάς τηλεφώνησε στον Βασιλέα Γεώργιο, στον Αρχιστράτηγο Παπάγο, στον Υπουργό Τύπου Θεολόγο Νικολούδη για να προλάβει τις εφημερίδες και για να συγκληθεί Υπουργικό Συμβούλιο, στο Υπουργείο Εξωτερικών στην Αθήνα. Ενημέρωσε τον Άγγλο Πρεσβευτή Σερ Μάικλ Πάλαιρετ και ζήτησε να σταλεί επείγον μήνυμα στον Τσώρτσιλ και στον Άγγλο ναύαρχο Κάνιγκαμ στην Αλεξάνδρεια.

Στο Υπουργείο έφτασε στις 3.45 όπως σημειώνει ο **Κώστας Κοτζιάς, Υπουργός Πρωτευούσης**, που τον είδε να ανέρχεται τις εξωτερικές σκάλες του Υπουργείου βιαστικά χωρίς συνοδεία.

«Κύριε Κώστα έχουμε Πόλεμο, ήταν ο χαιρετισμός του Μεταξά. Εδώ και μισή ώρα ο Γκράτσι μου έδωσε τηλεσίγραφο για να περάσουν τα στρατεύματα και εγώ του απήντησα με ένα **ΟΧΙ**».

Και ενώ προχωρούσε προς το γραφείο του είπε:

«Εάν κρατήσουν όπως πιστεύω οι προφυλακές άμυνας 15 μέρες, όσες χρειάζονται για να συμπληρωθεί η επιστράτευση και δεν μας ριχτούν αμέσως και οι Γερμανοί, όπως είναι πιθανόν, μην σου φανεί παράδοξο να ιδείς τους Ιταλούς στην θάλασσα».

Ο Αμβρόσιος Τζίφος Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας σημειώνει:

«Έφτασα πρώτος εκ των Υπουργών. Βρήκα τον Πρόεδρο καθισμένο εις το γραφείο του με το ύφος ανθρώπου που είχε βγάλει από τους ώμους του ένα τεράστιον βάρος, του ανθρώπου που αισθάνεται ότι έχει εκτελέσει και απέναντι της πατρίδος του και απέναντι του εαυτού του το καθήκον του. Το πρόσωπο του έλαμπε και φαινόταν 10 χρόνια νεώτερος.

Στις 4.15 όλοι είμαστε στις θέσεις μας. Εν μέσω νεκρικής σιγής και με συγκίνηση ζωγραφισμένη στα πρόσωπα όλων ο Πρόεδρος μας είπε τα όσα διαδραματίστηκαν μέσα στα χαράματα της Δευτέρας 28 Οκτωβρίου».

Και συνέχισε με τα εξής:

«Κύριοι μην νομίζετε ότι ο πόλεμος αυτός που αναλαμβάνει η Ελλάς είναι πόλεμος όπως του 1912, όπου οι σκοποί ήταν απελευθερωτικοί και όπου τα φοβερά δεινά του πολέμου ήτο δυνατόν να μετριασθούν από την μέθη της Νίκης. Αναλαμβάνουμε σκληρότατο αγώνα με μέσα τελείως άνισα και δεν πρέπει να αυταπατώμεθα ότι θα πολεμήσουμε μόνο τους Ιταλούς. Τα συμφέροντα του Άξονος είναι αναπόσπαστα και αργά η γρήγορα θα πολεμήσουμε και τους Γερμανούς. Το πιθανώτερον είναι να χάσουμε προσωρινώς την Μακεδονίαν και την Ηπειρον και δεν αποκλείεται και αυτές τας Αθήνας, και τα εστίας μας, και ότι άλλο έχουμε, να τα εγκαταλείψομεν προσωρινώς πηγαίνοντας εις Πελοπόννησον ή εις Κρήτην.

Ο πόλεμος που αναλαμβάνει σήμερα το Έθνος είναι ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΙΜΗΣ! ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ ΠΙΣΤΕΥΩ ΟΤΙ ΟΙ ΗΘΙΚΑΙ ΑΞΙΑΙ ΤΕΛΙΚΩΣ ΘΑ ΘΡΙΑΜΒΕΥΣΟΥΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΕΧΩ ΑΠΟΛΥΤΟΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΙΝ ΟΤΙ Η ΝΙΚΗ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΙΚΩΣ ΜΕ ΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ.

Η γενική τύχη του πολέμου δεν θα κριθεί στην Βαλκανικήν. Και επειδή είμαι βαθύτατα θρήσκος πιστεύω ότι η Παναγία θα προστατεύσει τα όπλα μας. Είμαι βέβαιος ότι το Έθνος θα απαντήσει ως εις άνθρωπος εις την φωνήν της Πατρίδος και ότι ο Αγών αυτός είναι Υπέρ βωμών και εστιών. Η Στιγμή επέστη που θα αγωνισθώμεν **δια την ανεξαρτησίαν της Ελλάδος την ακεραιότητα και την ΤΙΜΗΝ ΤΗΣ**».

Το Συμβούλιο ήτο συντομότατο βάσταξε μόλις ένα τέταρτο της ώρας. Άμεσα κυκλοφόρησαν προς υπογραφή τα διαγγέλματα της επιστρατεύσεως που ήταν έτοιμα από καιρό με την μεγαλύτερη λεπτομέρεια, σε σφραγισμένους φακέλους. Η στιγμή είναι μεγάλη όσοι διαφωνείτε μπορείτε να μην υπογράψετε. Πρώτος υπέγραψε ο ίδιος ο Μεταξάς κάνοντας τον σταυρόν του και λέγοντας.

«Ο ΘΕΟΣ ΣΩΖΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ».

Στην συνέχεια φώναξε τον γραμματέα για να του υπαγορεύσει το διάγγελμα του Πρωθυπουργού για να δημοσιευθεί στον ημερήσιο τύπο.

«Η Στιγμή επέστη που θα αγωνισθώμεν δια την ανεξαρτησίαν της Ελλάδος την ακεραιότητα και την τιμήν της. Μόλονότι ετηρήσαμεν την πλέον αυστηράν ουδετερότητα και ίσην προς όλους, η Ιταλία, μη αναγνωρίζουσα εις ημάς το δικαίωμα να ζώμεν ως Ελεύθεροι Έλληνες, μου εξήτησεν σήμεραν την 3η πρωινήν την παράδοσιν τμημάτων του Εθνικού εδάφους, κατά την ιδίαν αυτής βούλησιν, και μου ανεκοίνωσεν ότι, προς κατάληψιν αυτών, η κίνησις των στρατευμάτων της θα ήρχιζε την δην πρωινήν. Απήνητσα εις τον Ιταλόν Πρέσβυν ότι θεωρώ και το αίτημα αυτό καθ' εαυτό και τον τρόπον με τον οποίον γίνεται τούτο ως κήρυξιν πολέμου της Ιταλίας κατά της Ελλάδος. Τώρα θα αποδειξώμεν εάν πράγματι είμεθα άξιοι των προγόνων μας και της Ελευθερίας την οποίαν μας εξησφάλισαν οι προπάτορές μας. **Όλον το ΕΘΝΟΣ ας εγερθεί σύσσωμον.**

Αγωνισθήτε δια την Πατρίδα, τας γυναίκας και τα παιδιά σας και τας ιεράς παραδόσεις. «Νυν Υπέρ πάντων ο Αγών».

«Βγήκα στον εξώστη του Υπουργείου, γράφει ο Υφυπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, με κατεύθυνση προς το Υπουργείο για να θέσω σε εφαρμογή όλες τις οδηγίες που ήταν από καιρό γνωστά. Η πόλις ήτο βυθισμένη ακόμα σε απόλυτο Ηρεμία».

Όλα είχαν προετοιμασθεί από καιρό και η επιστράτευση στρατιωτική και πολιτική σε κάθε λεπτομέρεια της, ήμερα διδάσκεται ως υπόδειγμα σε στρατιωτικές σχολές της Ελλάδος και του εξωτερικού. Ακόμα και οι βαθμοφόροι της Ε.Ο.Ν. ήταν εφοδιασμένοι με σφραγισμένους φακέλους, γεμάτους οδηγίες, που έπρεπε να εφαρμόσουν σε περίπτωση πολέμου. Πολλοί θαυμάζουν την άμεση απάντηση του Ιωάννη Μεταξά, το **«ΟΧΙ»** στους Ιταλούς. Λίγοι όμως γνωρίζουν ότι η απόφαση αυτή είναι ξεκάθαρη στο νου του από την στιγμή που αναλαμβάνει την διακυβέρνηση της Ελλάδος και μάλιστα τον Αύγουστο του 1936 Όταν εγκαθιδρύει την δικτατορική διακυβέρνηση που εν πολλοίς οφείλεται στην σωστή του πρόβλεψη περί του επερχομένου πολέμου. Αυτό μαρτυρούν τα κείμενα και τα απομνημονεύματα του Ναυάρχου Σακελλαρίου

και Ναυάρχου Καββαδία αρχηγού του Στόλου. Ήταν και οι δύο παρόντες τον Σεπτέμβριο του 1936, κατά την συνεδρίαση του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου, που συνεκάλεσε ο Μεταξάς ως Υπουργός Ναυτικών. Στο συμβούλιο αυτό είχε αναφέρει τα εξής:

«Αυτό που θα σας είπω δεν θα το ανακοινώσετε σε κανένα. Προβλέπω πόλεμον, μεταξύ του Αγγλικού και του Γερμανικού συγκροτήματος. Πόλεμον πολύ χειρότερον από τον προηγούμενον. Εις τον πόλεμον αυτόν θα κάνω ότι ημπορώ για να μην εμπλακεί η Ελλάς, αλλά τούτο δυστυχώς θα είναι αδύνατον. Είναι περιττόν να σας είπω ότι η θέσις μας εις την σύρραξιν αυτήν θα είναι παρά το πλευρόν της Αγγλίας. Επαναλαμβάνω και να μην εξέλθει αυτό της αιθούσης αυτής».

Η επιστράτευση εξελισσόταν μέσα σε πάνδημο ενθουσιασμό όταν την Τετάρτη το πρωί στις 30 Οκτωβρίου ο Πρωθυπουργός κάλεσε τους Ιδιοκτήτες και Αρχισυντάκτες του Ημερήσιου τύπου να συγκεντρωθούν στο Γενικό Στρατηγείο που ήταν εγκατεστημένο στο Ξενοδοχείο της Μεγάλης Βρετανίας, μαζί με το Υπουργείο Εσωτερικών. Η ομιλία ήταν εμπειρισταωμένη και αφορούσε το γιατί η Ελλάδα έπρεπε να πολεμήσει. Και ποιοι ήταν οι διάφοροι κίνδυνοι που διέτρεχε σε διαφορετική κατάσταση. Δεν θα αναλύσω όλα όσα είπε. Θα μείνω στο συμπέρασμα.

Ο Μεταξάς άρχισε λέγων:

«Κύριοι έχω λογοκρισίαν και ημπορώ να σας υποχρεώσω να γράφετε μόνον ότι θέλω. Αυτήν την ώραν όμως δεν θέλω μόνον την πέννα σας. Θέλω και την ψυχήν σας. Για αυτό σας κάλεσα σήμερα για να σας μιλήσω με ανοιχτά χαρτία. Θα σας είπω τα πάντα. Θα σας είπω ακόμη και τα μεγάλα μου πολιτικά μυστικά, Θέλω να ξέρετε και εσείς όλα τα σχετικά με την εθνικήν μας περιπέτειαν ώστε να γράφετε, όχι συμμορφούμενοι προς τας οδηγίας μου, αλλά εμπνεόμενοι εις την προσωπικήν σας πίστην από γνώσιν των πραγμάτων.

Μην νομίζετε ότι η απόφασις του «ΟΧΙ» πάρθηκε έτσι σε μια στιγμή. Μην φανταστείτε ότι εμπήκατε στον πόλεμο αιφνιδιαστικά. Η ότι δεν έγινε το παν ότι έπετρέπετο και μπορούσε να γίνει δια να τον αποφύγουμε. Από την εποχήν της καταλήψεως της Αλβανίας το Πάσχα του 1939 το πράγμα άρχισε να φαίνεται. Από τον Μαΐο είπα στον κο Γκράτσι ότι αν προσβαλόμεθα εις τα Εθνικά κυριαρχικά μας δικαιώματα θα ανθιστάμεθα αντί πάσης θυσίας και δι' όλων των μέσων μας. Η Ελλάς είναι αποφασισμένη να μην προκαλέσει μεν με κανένα τρόπο κανένα αλλά και με κανένα τρόπο να μην υποκύψει. Προπαντός είναι αποφασισμένη να υπερασπίσει τα εδάφη της, έστω και αν πρόκειται να πέσει. Η Ελλάς δεν πολεμά για την Νίκη. Πολεμά για την δόξαν. Και δια την τιμή της. Υπάρχουν στιγμές κάτω από τις οποίες ένας λαός οφείλει αν θέλει να μείνει μεγάλος να είναι έτοιμος αν πολεμήσει έστω και χωρίς καμία ελπίδα νίκης. Μόνο διότι πρέπει».

Είδε ότι κάποιοι έβγαλαν τα μπλοκ και άρχισαν να σημειώνουν.

«Μην κρατάτε σημειώσεις σύντομα κυκλοφορεί η «Λευκή Βίβλος» και θα τα βρείτε όλα γραμμένα».

Η Λευκή Βίβλος εκδόθηκε Ελληνικά και Γαλλικά από το Υπουργείο Εξωτερικών και κυκλοφόρησε σε πολίτες και πρεσβείες αφού κυριεύθηκε η Κορυτσά. Η τιμή πώλησης ήταν 8ρχ. Περιέχει όλα τα τεκμήρια που αποδεικνύουν ότι η ευθύνη της επίθεσης ήταν της Ιταλίας αποκλειστικά. Αυτή θα ήταν το ντοκουμέντο που θα χρειαζόταν όταν στο τέλος του πολέμου οι νικητές θα υπέγραφαν Συνθήκες Ειρήνης και θα ανεγνώριζαν τις ενδεχόμενες αλλαγές συνόρων.

Και καταλήγει αυτά τα λόγια:

«Θέλω ακόμη να σας είπω κάτι. Ξέρω όμως επίσης με βεβαιότητα ότι από την φοβερήν αυτήν δοκιμασία η Ελλάς θα υποφέρει. Ξέρω όμως επίσης με βεβαιότητα ότι τελικώς θα εξέλθει όχι μόνον ένδοξος αλλά και μεγαλύτερη. Θα προσέξατε το τηλεγράφημα του κ. Τσώρτσιλ το οποίον εδημοσίευσθη σήμερα εις τας εφημερίδας, ανακοινωθέν από το Υπουργείον Εξωτερικών. Λοιπόν επιθυμώ να τονίσω τούτο. Εκείνοι οι οποίοι εις το τηλεγράφημα αυτό δεν βλέπουν γραπτήν την επιβεβαίωσιν αγράφου συμφωνίας δια τα Δωδεκάνησα, δεν ξέρουν να διαβάζουν μέσα από τις γραμμές. Και κάτι ακόμα. Τα Δωδεκάνησα προδικάζουν...»

Το τηλεγράφημα του Τσώρτσιλ:

Α.Ε. Πρωθυπουργόν της Ελλάδος Ιωάννην Μεταξάν.

Η Ιταλία εύρε τας απειλάς του εκφοβισμού ανωφελείς έναντι του ήρεμου θάρρους σας. Κατέφυγεν επομένως εις απρόκλητον επίθεσιν εναντίον της Πατρίδος σας, αναζητούσα εις αστηρίκτους κατηγορίας δικαιολογίαν της αισχράς των επιθέσεως. Ο τρόπος με τον οποίον ο Ελληνικός Λαός, υπό την άξιαν εμπιστοσύνης ηγεσίαν σας, αντιμετώπισεν τους κινδύνους και τας προκλήσεις των τελευταίων μηνών, κατέκτησε τον θαυμασμόν του Βρετανικού Λαού δια την Ελλάδα. Αι αυταί αρεταί θα ενισχύουν τον Ελληνικόν Λαόν και κατά την παρούσαν στιγμήν της δοκιμασίας. Θα σας παράσχωμεν όλην την δυνατήν βοήθειαν μαχόμενοι εναντίον κοινού εχθρού και θα μοιρασθώμεν την Νίκην.

Ουίνστον Τσώρτσιλ

Ο Μεταξάς άφησε την τελευταία του πνοή στις 29 Ιανουαρίου 1941, όταν ακόμα ο πόλεμος ήταν σε εξέλιξη και οι Έλληνες ηρωικά εμάχοντο εναντίον των Ιταλών.

Στις 7 Ιανουαρίου 1941, 22 μέρες προ του θανάτου του σε ομιλία απευθυνόμενος προς τους Υπουργούς του στο Υπουργικό Συμβούλιο είπε τα εξής:

« Ημείς δεν δημιουργήσαμεν τα ηθικά δυνάμεις τας οποίας αναπτύσσει σήμερον ο Ελληνισμός. Αύται ήσαν μέσα του, αλλά ήσαν εν μέρει εις λήθαργον, εκοιμώντο. Εμείς τας αφυπνίσαμε, τας συντονίσαμε και τας ωθήσαμε προς τα εμπρός. Επομένως το έργο το ιδικόν μας ήτο μέχρις εκεί. Το θαύμα που επιτελείται είναι έργο του Ελληνικού Λαού. Μόνο μεγάλοι είναι ο Θεός και στην Ελλάδα ο Λαός της».

Ο Πρωθυπουργός του «ΟΧΙ» Ιωάννης Μεταξάς, ο Εθνικός Κυβερνήτης όπως είχε επικρατήσει να αποκαλείται, που στην διάρκεια των 5 περίπου ετών ήταν συγχρόνως και Υπουργός των τριών στρατιωτικών Υπουργείων και Υπουργός Παιδείας αλλά και Εξωτερικών δεν ζούσε πιά όταν το όραμά του για τα Δωδεκάνησα έγινε πραγματικότητα.

Στην Συνδιάσκεψη των Παρισίων όταν κίνησε το θέμα των Δωδεκανήσων ο Αμερικανός Υπουργός Εξωτερικών. Το αίτημα του να αποδοθούν στην Ελλάδα το ενέκρινε και ο Μολότοφ για δικούς του λόγους.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1947 υπεγράφη στο Παρίσι η Συνθήκη Ειρήνης με την Ιταλία.

Τον Ιανουάριο του 1948 ο Ν/Δ 518/1948 της Βουλής των Ελλήνων τιμώντας την μνήμη του τακτικού στρατού και των νεκρών Ηρώων στρατιωτών και πολιτών αλλά και της ενότητας του Έθνους κατά την μεγάλη δοκιμασία όρισε συμβολικά την 28η Οκτωβρίου ως επίσημο ημέρα της Ενσωμάτωσης των Δωδεκανήσων.

***Η ομιλία αυτή εκφωνήθηκε από την κα Ιωάννα Φωκά Μεταξά την 20η Οκτωβρίου 2019 στα 50 Χρόνια του Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών Νομού Εύβοιας Συνεδριακό κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Εύβοιας Δ. Σ. Πρόεδρος Μιχαλή Βαρυτιμίδης Γεν. Γραμματέας Βλαχάκης Γεώργιος.**